

На сьогоднішній день управління якістю – це обов’язковий елемент закладу освіти. Якість визначається дією багатьох суб’єктивних та об’єктивних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Для забезпечення стабільно високого рівня якості необхідна система управління якістю. При цьому потрібні не окремі розпорошені і спонтанні зусилля, а сукупність заходів постійного впливу на процес створення і поліпшення рівня якості. У міжнародних стандартах термін управління якістю визначено як скоординовану діяльність, яка полягає у спрямуванні та контролюванні організації щодо якості.

Отже, якість як категорія розглядається вченими в різних наукових галузях. З філософської точки зору вона віддзеркалює внутрішню визначеність предмета, що становить специфіку, котра відрізняє його від усіх інших, з економічної – сукупність властивостей продукції, що зумовлюють ступінь її здатності задовольняти потреби споживачів відповідно до свого призначення, з юридичної – це одна з суттєвих умов багатьох цивільно-правових договорів тощо.

На відміну від інших галузей, у педагогіці якість є багатогранною, що за своєю сутністю відображає різні аспекти освітнього процесу та розглядається як міра відповідності результатів та процесу освіти вимогам держави, суспільства, запитам споживачів, потребам, можливостям та інтересам всіх суб’єктів освітнього процесу.

КАР’ЄРНІ КРИЗИ НА РАННІХ ЕТАПАХ ПЛАНУВАННЯ КАР’ЄРИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЇХ ПОДОЛАННЯ

*Н. С. Марценюк,
магістрант спеціальності «Хімія»,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса*

Науковий керівник: І. М. Зарішняк, к. пед. н., доцент

У житті кожної людини є важливий момент обрання своєї професії, це як обрання курсу свого життя. І тому, стаючи вже на обраний шлях, завжди виникають якісь сумніви у виборі, та ще й, крім цього, починається важкий період в житті, коли людина з безтурботного школяра повинна перетворитися в самостійного студента. І цей перехід несе у собі багато проблем і запитань, які не завжди людина може вирішити і дати відповідь сама. Також у

кожного випускника навчального закладу є страх перед реальною діяльністю. Адже дуже часто виникає розбіжність між одержаними навичками під час навчання та реальними вимогами на ринку праці. Тому важливо виділяти проблеми та шукати найкращі варіанти їх вирішення.

Метою даної роботи є аналіз кар'єрних криз на ранніх етапах планування кар'єри та розробка рекомендацій щодо їх подолання.

У процесі становлення майже кожного молодого фахівця є неминучим процес проходження кар'єрних криз. Ці кризи беруть свій початок від вступу до навчального закладу, оскільки саме у процесі навчання кожен студент може виділити більше ніж одну проблему, з якою він стикається протягом навчання. Ці проблеми можна розподілити по курсах, на яких вони зазвичай виникають, та відповідно до них можна сформуванати низку рекомендацій щодо їх подолання.

На першому курсі одразу ж виникає перша і досить ключова проблема – це перехід від школяра до студента. В цей період відбувається зміна соціальної ролі та вимог до особистості. Деяким студентам дуже важко адаптуватися до нових умов навчання, адже саме для студентів першого курсу характерна ненормативна поведінка. Інші ж можуть, навпаки, замикатися в собі через побоювання стати об'єктом кепкувань і це, як наслідок, може призводити до важких криз і патологічних наслідків. Для полегшення процесу адаптації можна зблизити першокурсників зі студентами старших курсів, які можуть надати необхідні поради.

На першому, але частіше все ж таки на другому курсі студенти задаються питанням, навіщо вони обрали саме цю спеціальність. Так як більшість новоспечених студентів мали в шкільний період досить тісні взаємовідносини з батьками, то і майбутню професію вони обрали за сприяння своїх батьків. Або ж на вибір студента вплинуло суспільство чи «популярність» професії. І через це у студента відбувається внутрішній опір, адже в ході освоєння своєї професії студент розуміє, що йому це не цікаво, і, взагалі, він не хоче з цим зв'язувати своє життя. Якщо ж виникли серйозні сумніви в обраній професії, то можна зробити наступні дії. По-перше, розглянути споріднені спеціальності, і, якщо є така можливість, то перевестись на них. По-друге, можна цю освіту зробити «додатковою» і вступити на перехресне навчання на іншу спеціальність або ж відвідувати спеціальні курси в іншій сфері. По-третє, якщо ж обрана професія повністю не задовольняє студента – обрати і вступити на іншу спеціальність.

В період третього-четвертого курсів студенти починають готуватися до виходу на ринок праці і починають зіставляти потреби роботодавців з одержуваними знаннями та навичками. Також в цей період деякі студенти вже починають підробляти за фахом, звідки і виникають сумніви у тому, чи забезпечить мене навчальна програма тими вміннями, які потрібні у обраній професійній сфері. На жаль, програма університетів є стандартизованою і вона не може включати в себе всі аспекти майбутньої роботи. Тобто, якщо формальна освіта не задовольняє потреби студента, у нього є можливість зайнятися інформальною освітою. Для цього, щоб підготуватися до виходу на ринок праці, можна самостійно шукати необхідну інформацію, проходити тренінги, семінари, читати спеціалізовану літературу.

Також в цей період постає питання, яку спеціалізацію обрати щоб бути затребуваним на ринку праці. Для відповіді на це питання, треба зробити аналіз ринку праці, свої схильності, цілі, знання та навички і відповідно до цього зробити вибір.

На п'ятому курсі, а точніше вже майже перед виходом на ринок праці студент може мати істотний розрив між власними можливостями та кар'єрними амбіціями, через що виникає страх за успішність своєї професійної діяльності. Починається перехід від студента до фахівця, що веде за собою ряд нових проблем, знову адаптація, сумніви у обраній професії. Для уникнення внутрішнього конфлікту перед новою соціальною роллю, можна звернутися за порадою до людей, які відносно недавно вже проходили цей етап. Якщо ж будуть виникати серйозні психологічні труднощі, краще звернутися до психолога, щоб не відхилитися від свого професійного курсу.

Отже, ми можемо спостерігати таку тенденцію, що на кожному курсі навчання виникає якась кар'єрна криза, і, зрозуміло, що обравши неправильний шлях до її подолання, можна загубитися у вирі різних професій і, в гіршому випадку, не задовольнити своїх бажань та амбіцій. Важливо усвідомлювати свої дії та при виникненні важких для вирішення проблем, не соромитися і намагатися знайти допомогу або підтримку у рідних, знайомих по професії або психолога. Також однією із основних рекомендацій до подолання кар'єрних криз є раціональний підхід до вирішення проблем, старатися уникати надмірних емоцій, дати час для заспокоєння і тільки тоді починати розгляд проблемних ситуацій. Це дозволить уникнути різких рішень, які можуть кардинально змінити кар'єрний курс (і не завжди у кращу сторону).